

Adalékok Jánki László kalocsai érsek életrajzához

Jánki László kalocsai érsek I. Károly egyik leghűségesebb főpapja volt, 1317-től 20 éven keresztül, haláláig állt a kalocsai főegyházmegye élén, s közben a királyi kancellár tisztét is birtokolta. Jelen dolgozat nem kívánja az érsek teljes életrajzát felvázolni, hiszen azt Katona István,¹ illetve az elmúlt évtizedekben Udvardy József² már megtették. E tanulmány Jánki László érsekségének csupán első éveit kívánja felvillantani és értelmezni, azokat az éveket, mikor az egyházfők tevőlegesen részt kívántak venni a belpolitikai élet irányításában, és ez többé-kevésbe sikerült is nekik.

Nagyon jellemző I. Károly egész uralkodói mentalitására, a kormányzatról alkotott elképzeléseire az a kép, ahogy ő először Magyarországra lépett. 1300 augusztusában apja, II. Károly elindította 12 éves fiát viszonylag csekély kísérettel, a magyarországi hátország bármiféle birtoklása nélkül, csupán firenzei bankároktól felvett pénzzel – aminek az volt a rendeltetése, hogy azzal magyar urakat nyerjen meg magának. Mikor hajói befutottak Spalato kikötőjébe, az Anjou-párt hívei fogadták a tengerparton, délvidéki főurak, Šubic Pál, majd Zágrábtól Csák Ugrin vezették az ország belseje felé. Támogatásra valóban szüksége volt, mivel maga III. András király sem törődött vele, hiszen a világi és egyházi elit (az Anjou-párti Bicskei Gergely esztergomi érsek kivételével) a törvényes uralkodó oldalán állt.³ Ez a kiindulási helyzet, hogy szüksége van uralma elismertetéséhez emberekre, a további események tükrében úgy módosult, hogy nagy szüksége van uralma megtartásához megbízható emberekre.

Hiszen VIII. Bonifác, majd V. Kelemen pápa ugyan a tőlük hűbéresként függő nápolyi Anjoukat támogatta, de a tényleges magyarországi helyzetben Károlynak kellett felvennie a versenyt először a trónkövetelőkkel, majd az ő távozásukkal a nagyhatalmú tartományurakkal szemben.

Hiába sikerült ugyanis 1309 folyamán végre Gentilis pápai legátus segítségével a tartományurakat Anjou Károly mellé állítani, s így 1310 augusztusában immár harmadszorra, de végre a Kán Lászlótól visszaszerzett Szent Koronával is megkoronáztathatta magát, a tartományurak és a király közötti egyezség csak rövid ideig tartott. Már 1311 folyamán Csák Máté pusztítva Buda kapujáig jutott előre, és ezzel utat nyitott Károly Róbert uralkodásának második szakaszához, amely 1311-től 1323-ig tartott, és a tartományurak elleni háborúk jegyében telt. 1315-ben I. Károly

¹ KATONA, STEPHANUS: *Historia metropolitanae Colocensis ecclesie* I–II. Colocae 1800. 534.; KATONA ISTVÁN: *A kalocsai érseki egyház története*. I. Ford. TAKÁCS JÓZSEF. Kalocsa 2001. 303.

² UDVARDY JÓZSEF: *A kalocsai érsekek életrajza* (1000–1526). Köln 1991. (továbbiakban: UDVARDY 1991.) 500.

³ *Magyarország vegyesházi királyai*. Szerk. KRISTÓ GYULA. Budapest 2003. 25–26. (A vonatkozó rész KRISTÓ GYULA munkája.)

arra kényszerült, hogy a királyi székhelyet a kevésbé biztonságos Budáról a nehezen megközelíthető Temesvárra helyezze át.⁴

Jánki László kalocsai érsekségének kezdete is erre az időszakra tehető, nevezetesen az 1317-es évre. Jánki László ferences szerzetes volt, a király őt szemelte ki a már évek óta üresedésben lévő kalocsai érsekségre. Csák Vince kalocsai érsek 1311-ben bekövetkezett halála után ugyan a kalocsai és bácsi káptalan érvényesen választott érseket Vicsadoli Demeter kalocsai káptalani prépost személyében, aki 1311 és 1317 között az akkori szokás szerint mint megválasztott, de meg nem erősített érsek igazgatta az egyházmegyét, ezen idő közben a pápai megerősítést azonban nem tudta megszerezni.⁵

A korszaknak ez egy általános problémája, hiszen az utolsó Árpádok uralkodása alatt a káptalanok választási joga érvényben volt, ugyanakkor Károly Róbert uralkodása alatt ezt a káptalani választási jogot pusztán formalitássá próbálta lefokozni. Ezt a törekvését segítette, hogy a pápaság szintén a választási rendszer ellen volt, a maga hatalmából akarta a főpapi székeket betölteni. A közös érdeknek az lett a következménye, hogy a pápák V. Kelemtől XII. Benedekig, ha a király és káptalan között ellentét volt a megválasztandó személye körül, a káptalanok jelöltjeivel szemben mindig a király jelöltjei mellett döntöttek, ugyanakkor a káptalani választásokat, ha arra mód kínálkozott, formai okokból megsemmisítették.⁶

I. Károly választását befolyásolta, hogy a királyi család vonzódott a koldulórendi szerzetesekhez. A király nagybátyja, az 1317-ben kanonizált Szent Lajos toulouse-i püspök tiszteletére ferences kolostort építtetett a Maros menti Lippán. Későbbi felesége, Erzsébet királyné gyóntatója szintén ferences rendi szerzetes volt. Károly Róbert általában tartózkodott az arisztokraták főpapi kinevezésétől, több esetben is koldulórendi szerzetesekre bízta egy-egy egyházmegye kormányzását.⁷

Nem sokkal XXII. János pápa megválasztása után, 1317 tavaszán követet küldött Károly Avignonba, hogy az új pápát üdvözlje. A levelet saját gyóntatója, Péter székesfehérvári domokos perjel vitte. Péter priort erre az útra elkísérte Jánki László ferences szerzetes is. I. Károlynak az volt a szándéka, hogy a pápa őket ne-

⁴ Erdélyben kiűjtultak a zavargások, északkelet Magyarország a Borsák és az Amadé fiak révén, a Dunántúl és a Felvidék északnyugati része pedig a Kőszegiek és Csák Máté révén okozott gondot az uralkodóknak. KRISTÓ GYULA – BARTA JÁNOS – GERGELY JENŐ: Magyarország története. Előidőktől 2000-ig. Budapest 2002. 120–121. (A vonatkozó rész KRISTÓ GYULA munkája.)

⁵ Demeter és a káptalanok képviselői Gentilis bíborshoz járultak megerősítés végett, aki már akkor megkapta visszahívását, és erre hivatkozva a választás törvényességével már nem törődött. Demeternek személyesen kellett volna a pápai udvarba mennie, de az egyházmegyéje déli végcsein garázdálkodó II. Uros István szerb király elleni védekezés miatt nem hagyhatta el az érsekség területét. Maga helyett képviselőt küldött a káptalan tanú társaságában, azonban a pápai udvar nem foglalkozott érdeken velük. UDVARDY 1991. 188.; TÖRÖK JÓZSEF: A tizennegyedik század magyar egyháztörténete. Budapest 2004. (továbbiakban: TÖRÖK 2004.) 50.

⁶ HERMANN EGYED: A katolikus egyház története Magyarországon. München 1973. 126.

⁷ ENGEL PÁL – KRISTÓ GYULA – KUBINYI ANDRÁS: Magyarország története 1301–1526. Budapest 1998. (továbbiakban: KRISTÓ 1998.) 65. (A vonatkozó rész KRISTÓ GYULA munkája.)

vezze ki az üresedésben lévő főpapi székekre. A szerzetesek egészen a nyár végéig Avignonban tartózkodtak. Péter boszniai püspök lett július 15-én, László pedig kalocsai érsek augusztus 15-én.⁸

A kinevezési okirat világosan mondja, hogy a király többszörösen ajánlotta Lászlót, amiből kitűnik, hogy kedvelte őt, feddhetetlen életűnek és tudományokban jártasnak mondja. A kinevező bullában a pápa ismerteti a korábbi választott kalocsai érsek, Vicsadoli Demeter káptalani választásának és ügyének a történetét, valamint azt, hogy bizonyos okok miatt azt megsemmisítette, és a következő érsek kinevezését magának tartotta fenn.⁹

Ezen tények alapján, s mivel Jáнки László majd húsz éven keresztül, haláláig töltötte be az érseki hivatalt, végig hűséges híve maradvá I. Károlynak, felmerültek olyan feltételezések, miszerint magának Károly királynak a rokona lett volna, vagy legalábbis itáliai eredetű családból származott.¹⁰

A Jáнки családról Engel Pál kutatásai alapján elmondható, hogy ismeretlen eredetű 14–15. századi főnemesi család, alapítója Oldruh fia Dénes fia Tamás beregi (1314–20) és ugocsai (1314–24) ispán, aki testvéreivel, Pál tolnai ispánnal (1319–20), óbudai, szegedi és dombói várnaggyal, Miklós krassófi és érdsomlyói várnaggyal (1323) együtt jelentős szerepet játszott az 1310-es évek második felében, illetve az 1320-as évek elején I. Károly király uralmának megalapozásában. Fő birtokaik Szatmár, Ugocsa, illetve Csanád és Krassó megyékben feküdtek. A családhoz tartozott, (feltehetően szintén Tamás testvére volt) László ferences szerzetes, a későbbi kalocsai érsek is.¹¹ Nem zárható ki, hogy Jáнки László azonos azzal a László minorita rendi testvérrel, akit egy 1316. január 7-én Nápolyban kelt oklevél a magyar király káplánjának és gyóntatójának nevez.¹² Ebben az esetben még bizalmasabbnak tűnik az a kapcsolat, ami I. Károlyt és Jáнки Lászlót egymáshoz fűzte, hiszen nem csak egy őt támogató főúri család egyik tagjáról van szó, hanem egy olyan emberről, akiben feltételezhetően lelkileg is megbízott, így még érthetőbb, miért ajánlotta őt annyira a pápának.

Az érsek kinevezéséről a pápa értesítette a királyt és a kalocsai káptalant. László tehát mint teljes jogú érsek jött haza székvárosába, 1317. október 23-án már

⁸ UDVARDY, 1991. 190.

⁹ FEJÉR, GEORGIUS: Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis. VIII. 2–4. Budae 1832. (továbbiakban: F VIII. 2.) 85–88.; THEINER, AUGUSTINUS: Vetera monumenta historica Hungariam sacram illustrantia I. Romae 1859. (továbbiakban: THEINER) I. 459–460.; Anjou-kori oklevéltár. Documenta res Hungaricas tempore regum Andegavensium illustrantia. III–V., XVII. Szerk.: KRISTÓ GYULA. Budapest – Szeged 1996. (továbbiakban: ANJOU-OKLT.) IV. 544. sz.; Hogy nem Vicsadoli Demeter személyével volt probléma, azt mi sem bizonyítja jobban, minthogy elég sokáig, 1351-ig viselte a kalocsai káptalanban a préposti tisztet. UDVARDY 1991. 188.

¹⁰ UDVARDY 1991. 190.

¹¹ ENGEL PÁL: Jáнки. In: Korai magyar történeti lexikon (9–14. század). Főszerk. KRISTÓ GYULA. Szerk. ENGEL PÁL – MAKK FERENC. Budapest 1994. 300.

¹² WENZEL GUSZTÁV: Magyar diplomáciai emlékek az Anjou-korból. Acta extera Andegavensia. Budapest 1874. I. 205.; ANJOU-OKLT. IV. 223. sz.

ithon volt,¹³ részt vett a Komárom alatti hadjáratban.¹⁴ Alig pár hónap múlva azonban a király háta mögött döntő lépésre szánta el magát. Megelégedte az egyházi javak romlását, világiak kezére való jutását, ami többek között a kalocsai főegyház-megyét is sújtotta, ugyanis az évek óta tartó széküresedés miatt is az érseki javak egy részét István szerb király, valamint más nemesek foglalták el. Minthogy a királytól hiába vártak orvoslást, a püspökök testülete döntő lépésre szánta el magát, és Kalocsára nemzeti zsinatot hívtak össze, hogy a védelem és az együttműködés módját megállapítsák.¹⁵

Nem volt ez a püspöki gyűlés előzmények nélküli, hiszen 1313. november 1-jén Budán más sor került egy ilyen egységes püspöki véleményre. Akkor a jelenlévő püspökök, Imre váradi, János nyitrai, Ágoston zágrábi, István veszprémi, Miklós győri és György szerémi püspökök V. Kelemen pápától azt kérték, hogy Károly Róbert gondoskodjék a Csák Máté miatt sok kárt szenvedett esztergomi egyházzól, és a neki alávetett egyházakat is kártalanítsa.¹⁶

Az 1318 elejére a kalocsai főszékesegyházba hirdetett zsinaton mindkét érseki tartomány püspökei megjelentek és határozatokat hoztak többek között arról, hogy egymást a sérelmek orvoslásában segíteni fogják, minden rendű és rangú személy ellen, aki az egyház szabadságát sérti, mindkét hatalommal, lelkivel és világgal egyaránt küzdeni fognak. Egyházi hírnökök intézményét állítják fel, akik az egyik püspök üzenetét megviszik a többinek. A szövetséget megszegő püspököt esküszegőnek és becstelennek nyilváníthatják, és lépéseket tehetnek a Szentszéknél, hogy hivatalától megfosszák. Püspöknél alacsonyabb rendű egyházi ember pedig, ha az egyház kárára az üldözők mellé állna, ki kell közösiíteni az egyházból és javadalmától meg kell fosztani. (A végzések ki nem mondva, de a király ellen is irányultak.)¹⁷

Mielőtt a püspökök a zsinatról eltávoztak, megbízták László pécsi és Ivánka váradi püspököt, hogy menjenek Temesvárra a királyhoz, és közöljék vele a határozatokat. László érseket pedig megbízták, hogy a követek értesítéseit közölje majd velük. I. Károly nem akarta maga ellen hangolni a püspököket, ezért gyors intézkedéseket tett. 1318. március 14-i rendelete értelmében az ország rendjeit július 1-jére

¹³ Hazai Okmánytár. Codex diplomaticus patrius. II. Budapest 1865. 28–30.; Anjou-oklt. IV. 604. sz.

¹⁴ DL. 50 657.; ANJOU-OKLT. IV. 608. sz.

¹⁵ UDVARDY, 1991. 191.; TÖRÖK 2004. 56.

¹⁶ FERDINANDUS KNAUZ – LUDOVICUS CRESCENS DEDEK: Monumenta ecclesie Strigoniensis. II. Strigonia 1882. (továbbiakban: STR. II.) 688–689.; ANJOU-OKLT. III. 623. sz.; KRISTÓ, 1998. 63.; BEKE MARGIT: II. Tamás. In: *Esztergomi érsekek, 1001–2003*. Szerk. BEKE MARGIT. Budapest 2003.) (továbbiakban: BEKE 2003.) 147.

¹⁷ STR. II. 747–746.; ANJOU-OKLT. IV. 46. sz.; Mindjárt a zsinat után sor került arra, hogy annak határozatait sajátos módon foganatosítsák. Trencsényi Csák Máté, az ország északnyugati részének oligarchája, megtámadta a király hívét, a nyitrai püspököt, a püspöknek mérhetetlen károkat okozva. Nyitra várát felgyújtotta, leégett a székesegyház, a kanonokok házai, lefoglalta a püspök birtokait, és jobbágyainak számtalan dologi és személyi kárt okozott. Ezért János nyitrai püspök őt és cinkostársait kiközösítette. E fenytéket László kalocsai érsekkel és a többi püspökkel egyetértve mondta ki Kalocsán a székesegyházban 1318. március 3-án, és a fenyték kimondásának megtörténtéről bizónyságlevelet adott ki. F. VIII. 2. 169–183.; ANJOU-OKLT. IV. 50. sz.; UDVARDY 1991. 192.

Rákosra *generalis congregatio*ra hívta össze, hogy a jogsérelmek ügyét megtárgyalják. A másik rendeletben, ami március 15-én kelt, meghagyta az ispánoknak, bírának és várnagyoknak, hogy az egyház elvett javait vegyék vissza, az ellenszegülőket büntessék meg.¹⁸

Miután a két püspök a királyi rendeletekkel Kalocsára visszaérkezett, László érsek mindjárt március 22-én közölte azokat a többi püspökkel. Felajánlotta, hogy a rendeleteket lemásoltatja, és nagyobb hitelesség kedvéért a királyi kúriában lepecsételteti. Ezen kívül meghagyta, hogy a királyi leveleket az elkövetkező nagycsütörtökön olvassák fel a papságnak és a népnek. Végül úgy intézkedett, hogy azok a főpapok, akik az országgyűlésre jönnek, előbb nála, Apostagon gyülekezzenek és jelentkezzenek, s már megbeszélt tervvel és állásfoglalással vonuljanak Rákosra.¹⁹

Bár az 1318 július eleji országgyűlés lefolyásáról nem maradt fenn adat, az biztos, hogy 1318 és 1320 között több oklevélben is maradt nyoma annak, hogy a püspökök testületileg közösen léptek fel országgyűléseken, illetve ha arról volt szó, akár a pápához is közösen folyamodtak Károly Róbert egyházi javakat sértő túlkapásai ellen.

Így 1318 novemberében az esztergomi és kalocsai érsek és *suffraganeus*aik közösen tájékoztatták XXII. János pápát azokról a sérelmekről, amelyeket I. Károly király okozott Miklós győri püspöknek és a győri egyháznak.²⁰ 1320 augusztusában Temesváron Tamás és László érsekek, valamint néven nem nevezett püspökök egy leánynegyed ügyében döntöttek.²¹

1320 novemberében Székesfehérváron gyűltek össze az ország püspökei és nemesei országgyűlésre, ahol az ítélezések mellett a király távollétében az érsekek és a püspökök az ország súlyos ügyeiről is tárgyaltak.²² 1320 november 12-én kelt oklevél név szerint is felsorolja az akkor Székesfehérváron ítélező püspököket, így Tamás esztergomi és László kalocsai érsek mellett jelen voltak János nyitrai, Benedek csanádi, István veszprémi, György szerémi, Miklós győri, László pécsi, Ivánka váradi és Péter boszniai püspökök.

Kétségtelen, hogy a püspökök közös fellépése elsősorban a kaotikus belpolitikai helyzettel volt magyarázható. A király számára azért lehetett ez félelmetes és pozíciójára nézve veszélyes, mert a korszakban egyedülálló módon a két érsek láthatóan elég jól megértette egymást, és *suffraganeus* püspökeiket is mozgósítani tudták akár a király ellenében is. Ez különösen az 1318-as kalocsai találkozón látszott, amikor (minthogy a váci püspöki szék éppen üresedésben volt) gyakorlatilag a teljes püspöki kar megjelent.

Nyilván a kezdeményezés Tamás esztergomi érsektől származhatott, aki 1305 óta töltötte be hivatalát, és bár következetesen Károly Róbert páriján állt, de

¹⁸ F. VIII. 2. 163–165.; ANJOU-OKLT. IV. 65., 67. sz.

¹⁹ F. VIII. 2. 168–169.; ANJOU-OKLT. IV. 76. sz.; KRISTÓ 1998. 63.

²⁰ THEINER I. 463.; ANJOU-OKLT. V. 306. sz.

²¹ STR. II. 712–713.; ANJOU-OKLT. V. 888. sz.

²² STR. II. 784–785.; ANJOU-OKLT. V. 924. sz.

Csák Máté pusztításai miatt az ő egyháztartománya szenvedett leginkább.²³ A politikai életben is otthonosabb volt, mint az alig pár hónapja érseki kinevezést kapott Jánki László. Ami talán megdöbbenhetette a királyt, hogy a kezes báránynak tűnő ferences gyóntató milyen gyorsan és milyen határozottan lép fel akár ellene is, megnyitva a szervezkedők előtt saját székesegyházát, sőt a korábbi jó kapcsolatukat felhasználva akár gyors eredmények elérésére is képes.

Az érsekek és püspökeik együttes fellépése a belpolitikai életben 1320 novembere után megszakad. Az elsődleges oka ennek az lehetett, hogy 1321 elején meghalt Tamás esztergomi érsek.²⁴ Aki pedig őt az érseki székből nem csekély királyi nyomásra követte, az Piast Boleszló volt, aki kétszeresen is rokonságban állt I. Károlylyal annak feleségei révén. Boleszló nővére, Mária a király második felesége volt, negyedik felesége, Lokietek Erzsébet pedig a főpap unokatestvére. 1321 márciusában Csák Máté is meghalt. A főpapi szervezkedés leállásában azonban a döntő tényező Tamás esztergomi érsek halála, illetve az új érseki rokon kinevezése lehetett.²⁵

1322-ben, amikor a szegénységi vita újra föllángolt a ferences rendben, a pápa többek között Jánki László kalocsai érseket is meghívta Avignonba tanácskozásra. XXII. János pápa tudós férfiak véleményét is meghallgatva a ferences nagykáptalan 1322-es döntése kapcsán kiadott két konstitúciót, ezekben a pápa elítélte azt az állítást, hogy az apostolok és Jézus nem birtokoltak semmit. A tanácskozás jegyzőkönyve megmaradt, és eszerint az érsek azzal érvelt, hogy Jézus és az apostolok közösen birtokoltak, amint ez a Szentírás több helyéből (Jn 13, 27–8; Jn, 4,8; Lk, 22, 36) is kitűnik.²⁶ Az 1318-as és a most felvillantott események tükrében úgy tűnik, mintha a király ferences kegyeltje új tisztségébe lépve rövid időn belül mintha éppen a királyt, és éppen a ferences rendet hagyná cserben.

A király és Jánki László viszonya azonban hosszú évek múlva is bizalmi maradt. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint ahogy a király fia, Lajos számára a trónt biztosítani kívánta. Károly élete vége felé visszaemlékezett, milyen zűrzavar támadhat abból, ha az országnak egyszerre több koronázott királya is van. Ezért még életében a pápához folyamodott, hogy a koronázást illetően a következő intézkedést tegye. A király koronázása a király az esztergomi érsek feladata és joga. Ha azonban a koronázás idején ez a szék üresedésben lenne, vagy pedig az esztergomi érsek betegség, esetleg távollét miatt nem tudna koronázni, vagy vonakodnék Lajost megkoronázni, akkor a koronázandó király megkérhesse László kalocsai érseket, vagy a váradi vagy a zágrábi püspököt, mint az uralkodóház hű embereit, hogy a koronázást elvégezhessék. XXII. János pápa 1333. július 31-én hozzájárult e kéréshez azzal a feltétellel, hogy ebből a tényből a jövőre nézve semmi jogot nem formálhatnak maguknak.²⁷

²³ BEKE 2003. 146–147.

²⁴ BEKE 2003. 150.

²⁵ BARCS ESZTER: Piast Boleszló. In: *Esztergomi érsekek, 1001–2003*. Szerk. BEKE MARGIT. Budapest 2003. 151–153.

²⁶ UDVARDY 1991. 192–193.

²⁷ F. VIII. 3. 697–699.; ANJOU-OKLT. XVII. 380. sz.

A király bizalma tehát évtizedek múlva is töretlen maradt. Talán közelebb juthatunk Jáнки Lászlónak az 1318-as kalocsai zsinat körüli motivációinak megértéséhez, ha azt az 1322-es avignoni látogatással párhuzamosan nézzük. Ami mindkét szituációban új, az hivatalának megváltozása. Nem egyszerű ferences szerzetes, akinek a hivatása és ellátása jórészt önmagára korlátozódik. Metropolitaként már egy jóval nagyobb, vertikálisan és horizontálisan is tagolt egyháztartományért felelős.

A király által ellenőrzött terület az 1310-es évek közepén, második felében döntően az Alföldet jelentette, vagyis éppen Jáнки László egyháztartományát. Az 1310-es évek második felében tehát Jáнки László territóriumma egy viszonylagosan konszolidált terület volt, ezért is adhatott helyet a kalocsai székesegyház a zsinatnak, ugyanakkor a főegyházmegye egyes részei a hosszú harcok, ellenségeskedések miatt is elnéptelenedtek, javadalmaik világiak kezére jutottak. Míg egy ferences szerzetes jórészt önmagára és mások könyörületére utalva el lehet javadalom nélkül, addig egy többekért felelős metropolita nem. A megváltozott hivatal, és annak jellege az, ami akár 1318-ban, akár pár év múlva, az avignoni udvarban tett látogatásakor indokolhatja „pálfordulásait”.

I. Károly és az egyházi vezetők viszonya később sem volt felhőtlen. Ez az 1338-as évben is kiderült, mikor sértett, felelős pozícióban ülő egyháziak memorandumot intéztek a pápához, tiltakozva I. Károly túlkapásai ellen, amelyek a főpapi javadalmak betöltésének, kezelésének, illetve magának a káptalani választás folyamatának menetét érintették.²⁸ Az 1310-es és az 1330-as évek között azonban volt két nagy különbség. Egyrészt ekkorra konszolidálódtak a belpolitikai viszonyok, másrészt I. Károly közben nagyon megtanulta, akár Jáнки László példáján keresztül is, hogy kit, mikor és milyen vezető pozícióba érdemes helyezni ahhoz, hogy az elégedetlenség ne csaphasson át konkrét cselekvésekbe. Ugyanakkor mind az 1310-es, mind az 1330-as évekre jellemző I. Károly politikájában, hogy még az őt támogató egyházi személyekkel sem kívánta hatalmát megosztani.

²⁸ F. VIII. 4. 321–324.; KRISTÓ 1998. 64–65.; TÖRÖK 2004. 63.